

newsletter

● júl 2022

Informačný bulletin pre zamestnancov
v systéme výchovného poradenstva
a prevencie

Úvodník	3
Dávame do pozornosti	3
Transformácia poradenského systému	3
Aké novinky prináša národný projekt „Štandardy“?	4
Zverejnené odborné postupy	4
Ukončujeme proces overovania obsahových štandardov v praxi	4
Podpora implementácie štandardov v regiónoch	4
Akreditované inovačné vzdelávanie aj pre školy so žiakmi so špecifickými potrebami	5
Čo je nové v národnom projekte „Usmerňovať pre prax“?	5
Štandard v metodologickej činnosti	5
Meranie profesijného rozvoja	6
Konferencia Sprevádzanie žiaka v kontexte života a vzťahov	6
Diagnostické nástroje a výskum	6
Konferencia SOCEDU 2022 - Retrospektívy, súčasnosť a perspektívy sociálnej pedagogiky, medzinárodná vedecká konferencia pri príležitosti 20. výročia existencie študijného programu sociálna pedagogika a vychovávateľstvo	7
Nahliadnite do úseku nášho výskumu...	9
K mesiacu oslavy farebnosti, inakosti, pomoci	9
Pozrite si zozrihy z našich webinárov	11
Manuál začínajúceho liečebného pedagóga v škole	11
Šikanovanie-prevenca a intervencia z pohľadu školských podporných tímov	11
Vypočujte si podcasty „Nahlas o deťoch“	12
Skúsenosti s alkoholom majú už malé deti - čo s tým?	12
Artefietika - môže pomôcť aj môjmu dieťaťu?	12
Vyberáme letný detský tábor - 1. časť	12
Vyberáme letný detský tábor - 2. časť	13
Zastavte sa s nami „Odborne na slovíčko“	14
Využitie kresby rodiny v poručníckych sporoch	14
Využitie artefietiky v školskom prostredí	14
Výskum vo VÚDPaP-e	14
Metodika CHITT	15
Zaujalo nás...	16
Publikácia „Vzťahová väzba v školskej triede“	16
Príručka „Zapoj sa do inklúzie“	17
Webináre na tému „Vojna - psychologické zručnosti na prežitie a zvládanie traumatických udalostí: Podpora dospelaj populácie v čase vojny“	18
Knižné novinky	19
ÁDéHáĎáci	19
Pedagogicko-psychologické aspekty expresívnych terapií u jedinců se speciálními vzdělávacími potřebami	20

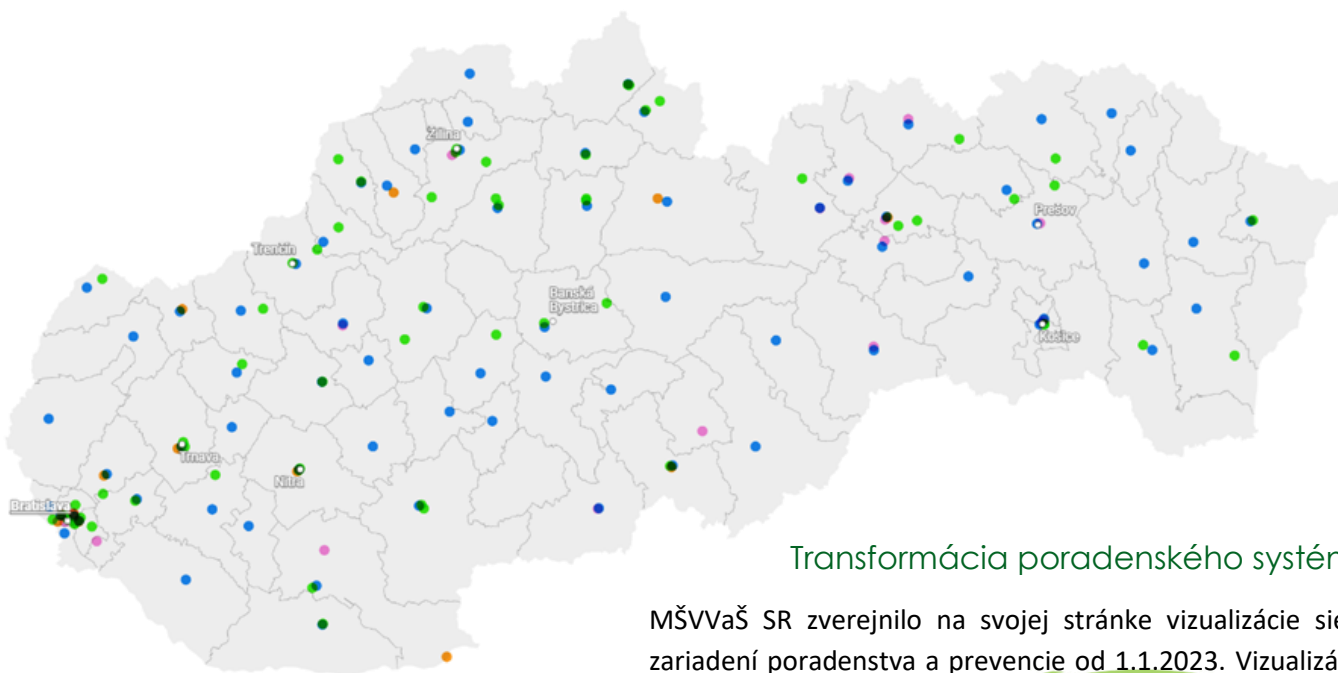

Milí čitatelia,

v júlovom čísle vám **prinášame odborné postupy** na témy: dieťa z dysfunkčného rodinného prostredia, dieťa s mentálnym postihnutím, kariérové poradenstvo a dieťa a záškoláctvo, nechýbajú vizualizácie a ďalšie dokumenty k **transformácii poradenského systému**. Prečítate si o tom, že sa tím projektu „Usmerňovať pre prax“ v letných mesiacoch zameria na **metodologickú prípravu merania kvality a kvantitu dostupnosti vzdelávania pre OZ a PZ systému PaP**. Cieľom bude medzi odbornými a pedagogickými zamestnancami v systéme PaP analyzovať ich vzdelávacie potreby, ako aj súčasný stav profesijného rozvoja, možnosti a dostupnosť vzdelávaní. Naša kolegyňa z **úseku výskumu** sa vo svojom príspevku venovala **LGBT+ komunite**, nakoľko sa mesiac jún označuje ako PRIDE month, „tzv. mesiac PRIDE osláv“, resp. osláv sexuálnej, romantickej a rodovej inakosti. Zároveň poukázala aj na problémy a nerovnováhu, ktorej komunita a osoby v nej čelia, často už od veľmi skorého veku. Nájdite si čas, pozrite si **zostrihy z našich webinárov**, z ktorých jeden sa venuje **problematike šikany**, konkrétne **prevencii a intervencii z pohľadu školského podporného tímu**, nakoľko školské podporné tímy sú pri prevencii a riešení šikanovania v školách kľúčovými partnermi, ktorí môžu napomôcť k včasnému odhaľovaniu signálov rovesníckeho násillia. Zastavte sa s nami „**Odborne na slovíčko**“, vypočujte si rozhovory „**Nahlas o deťoch**“ na aktuálne témy a objavte **knižné novinky**.

Príjemné čítanie.

Dávame do pozornosti

Transformácia poradenského systému

MŠVVaŠ SR zverejnilo na svojej stránke vizualizácie siete zariadení poradenstva a prevencie od 1.1.2023. Vizualizácie a ďalšie dokumenty k transformácii **nájdete TU**.

02 4342 0973

sekretariat@vudpap.sk

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Cyprichova 42, 831 53 Bratislava

Zverejnené odborné postupy

V mesiaci jún sme zverejnili viaceré odborné postupy na témy: dieťa z dysfunkčného rodinného prostredia, dieťa s mentálnym postihnutím a kariérové poradenstvo a dieťa a záškoláctvo. Odborné postupy [nájdete TU](#).

Ukončujeme proces overovania obsahových štandardov v praxi

V mesiaci jún sme ukončili proces overovania obsahových štandardov. Ďakujeme všetkým overovateľom, ktorí počas overovania obsahových štandardov zaznamenali 631 odborných reflexií na diagnostické obsahové štandardy a 839 odborných reflexií ku obsahovým štandardom pre odborné činnosti.

Reflexie boli zaznamenávané pri práci s klientom a komparáciou postupov v obsahových štandardoch s poskytovaním starostlivosti na školách v rámci školského podporného tímu a v rámci starostlivosti poskytovanej v poradenských zariadeniach. S overovateľmi sme uskutočnili odborné stretnutia spolu s autormi štandardov ku vybraným obsahovým štandardom, napríklad ku štandardu Prevencia rizikového správania, ku štandardom v oblasti poskytovania odborných činností deťom/žiakom s narušenou komunikačnou schopnosťou a stretnutie s liečebnými pedagógmi pre ujasnenie a doplnenie kompetenčného rámca pre dané pracovné zameranie v obsahových štandardoch.

Taktiež sme absolvovali 5 expertných stretnutí a jedno pracovné stretnutie s autormi obsahových štandardov zamerané na sumarizáciu odborných reflexií a finalizáciu obsahových štandardov. V ďalšom období plánujeme postupne finalizovať jednotlivé obsahové štandardy.

Nadalej prebieha podpora inštitucionálneho rozvoja v zariadeniach PaP a ŠVZ prostredníctvom facilitácie strategického plánovania a prípravy projektových návrhov zo strany Regionálnych projektových centier. Zariadenia sú priebežne informované o možnostiach zapojiť sa do aktuálnych projektových výziev a grantov a je im poskytovaná podpora pri zapojení sa do malých projektov financovaných z rôznych zdrojov. Viaceré zariadenia už boli pri podaných projektových návrhoch úspešné, z podaných žiadostí je schválených 9. Poradenské zariadenia si prostredníctvom projektov naplňujú čiastočne potreby týkajúce sa predovšetkým vzdelávania odborných zamestnancov a materiálno-technického zabezpečenia v súvislosti s implementáciou štandardov.

Dňa 20.6.2022 zorganizovalo RPC Košice webinár na tému Ako písať projekty II zameraný na napísanie a podanie malého projektu. Účastníci dostali informácie ako vyhľadať správnu výzvu, čo si v konkrétnej výzve všímať, ako naformulovať hlavný cieľ projektu, aké sú logické kroky pri podaní projektu. Pracovalo sa s konkrétnymi výzvami, priamo na webinári si účastníci mali príležitosť vyplniť online formulár so všetkými náležitostami vrátane rozpočtu.

Aké novinky prináša národný projekt „Štandardy“?

Podpora implementácie štandardov v regiónoch

Akreditované inovačné vzdelávanie aj pre školy so žiakmi so špecifickými potrebami

V septembri otvárame posledné štyri skupiny vzdelávania Inovatívne prvky v kariérovej výchove a poradenstve v školách, ktoré je určené pre PZ a OZ z materských, základných a stredných škôl, aj zo škôl pre žiakov so špecifickými potrebami.

Školy sa môžu prihlásiť na [TOMTO ODKAZE](#).

Vo vzdelávaní v kariérovom poradenstve a kariérovej výchove (KVaKP) pre odborných zamestnancov v CPaP pokračujú mentoringové stretnutia. Témami mentoringu sú napríklad: KVaKP v podporných úrovniach 1.-5. stupňa, reflexie a skúsenosti zo spolupráce so školami, diagnostika a rozvoj potenciálu, či ako vytvoriť zážitkový kariérový program.

Tím zodpovedný za vzdelávanie v KVaKP sa zároveň zúčastnil na konferencii Sprevádzanie žiaka v kontexte života a vzťahov s príspevkom Kariérová výchova a kariérové poradenstvo naprieč vzdelávaním v školskom systéme.

Tento projekt je financovaný zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

www.esf.gov.sk
www.minedu.sk

Štandard v metodologickej činnosti

Čo je nové v národnom projekte „Usmerňovať pre prax“?

Po finalizácii štandardu v metodologickej činnosti, prebehlo prvé pripomienkové konanie do ktorého sa zapojili odborníci pre danú oblasť a inštitúcie vykonávajúce metodické usmerňovanie v praxi. Pripomienky ďalej spracovávame, vyhodnocujeme a zapracujeme do obsahového a výkonového štandardu v metodologickej činnosti. Následne budeme spripomienkovaný dokument predstavovať ďalším inštitúciám poskytujúcim metodické usmerňovanie a metodickú podporu na Slovensku, ako aj MŠVVaŠ SR.

02 4342 0973

sekretariat@vudpap.sk

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Cyprichova 42, 831 53 Bratislava

Meranie profesijného rozvoja

V letných mesiacoch sa zameriame na metodologickú prípravu merania kvality a kvantity dostupnosti vzdelávania pre OZ a PZ systému PaP. Naším cieľom bude medzi odbornými a pedagogickými zamestnancami v systéme PaP analyzovať ich vzdelávacie potreby, ako aj súčasný stav profesijného rozvoja, možnosti a dostupnosť vzdelávaní.

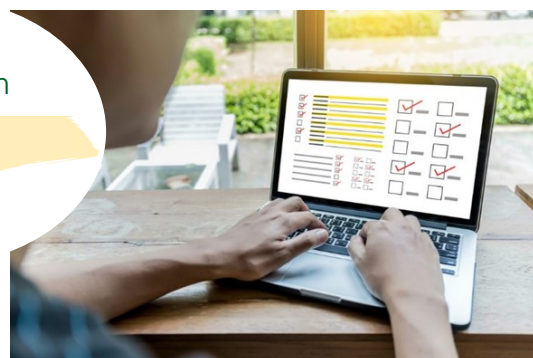
Konferencia Sprevádzanie žiaka v kontexte života a vzťahov

Kolegyne z tímu „Profesijný rast a celoživotný rozvoj“ sa zúčastnili konferencie Sprevádzanie žiaka v kontexte života a vzťahov, ktorá sa konala 7.06.2022 v Nižnej. Jej organizátorom bolo Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Tvrdošíne pri príležitosti 25. výročia svojho založenia. Kolegyne z národného projektu „Usmerňovať pre prax“ vystúpili s prezentáciou, v rámci ktorej publiku zdieľali skúsenosti a dobrú prax z činnosti školských podporných tímov a prezentovali informácie o realizovanom inovačnom vzdelávaní VÚDPaP „Koordínácia ŠPT“. Zamerali sa aj na možnosti spolupráce a metodickéj činnosti centier poradenstva a prevencie pre školské podporné tímy.

Diagnostické nástroje a výskum

Aktuálne ukončujeme zber dát pre šandardizáciu a overovanie diagnostických nástrojov. Prebiehajú posledné zbery dát v základných a materských školách.

Následne budeme získané dáta štatisticky spracovávať. Využitelnosť a prínos overovaných diagnostických nástrojov v letných mesiacoch odborným zamestnancom bližšie predstavíme prostredníctvom podcastov „Odborne na slovíčko“.

Konferencia SOCEDU 2022 - Retrospektívy, súčasnosť a perspektívy sociálnej pedagogiky, medzinárodná vedecká konferencia pri príležitosti 20. výročia existencie študijného programu sociálna pedagogika a výchovateľstvo

V júni sme sa aktívne zúčastnili na medzinárodnej vedeckej konferencii: SOCEDU Retrospektívy, súčasnosť a perspektívy sociálnej pedagogiky, ktorá sa konala dňa 16.6.2022 v priestoroch Pedagogickej fakulty na Trnavskej univerzite v Trnave.

Konferenciu organizovala Katedra pedagogických štúdií, ktorá v študijnom programe sociálna pedagogika a výchovateľstvo vzdeláva sociálnych pedagógov už od roku 2002. Absolventi v súčasnosti vykonávajú sociálno-výchovnú činnosť v rôznych inštitúciách vo verejnom, súkromnom i neziskovom sektore.

Konferencia bola zameraná na sociálnu pedagogiku, retrospektívu vývoja tejto vednej disciplíny, jej súčasný stav, aktuálne výzvy a predikciu nových perspektív. Zámerom konferencie bolo vytvoriť akademickú platformu pre sociálno-pedagogický diskurz, reflexiu sociálno-pedagogickej praxe z pohľadu zainteresovaných odborníkov a synergické prepojenie pregraduálnej prípravy sociálnych pedagógov s odborníkmi z praxe. Zároveň kládla zreteľ na premostenie doterajších poznatkov a skúseností s aktuálnym stavom a predikciu tendencií vo vedecko-výskumnej a v sociálno-edukačnej praxi. Bola určená vedeckým pracovníkom, vysokoškolským pedagógom, praktikom, najmä sociálnym pedagógom, ako aj ďalším zainteresovaným odborným či pedagogickým pracovníkom.

Cieľom bolo zároveň posilniť spoluprácu s akademickými a vedecko-výskumnými inštitúciami a posilniť transdisciplinárny prístup v predmetnej oblasti. Preto si ako hostí pozvali aj nás, odborníkov z Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie.

Súčasťou konferencie boli tri plenárne vystúpenia zamerané na:

- retrospektívu teoretických východísk sociálnej pedagogiky,
- aktuálne prebiehajúcu tvorbu procesných a výkonných štandardov určených pre sociálnych pedagógov v poradenskej a školskej oblasti,
- hľadanie nových perspektív vo vysokoškolskej príprave študentov sociálnej pedagogiky.

V jednotlivých sekciách bol vytvorený dostatočný priestor na diskusie v nasledujúcich tematických oblastiach:

- Vedecko-teoretické retrospektívy, súčasné reflexie a perspektívy v sociálnej pedagogike (historický vývoj pedagogických teórií, vývoj vednej disciplíny, významné osobnosti);
- Vedecko-výskumné príspevky skúmajúce súčasné a ďalšie smerovanie sociálnej pedagogiky (aktuálne sociálno-pedagogické koncepty a procesné komponenty aplikovateľné počas pandémie covid-19, štan-dardizácia procesov/výkonov v profesii sociálny pedagóg);
- Vývoj, súčasný stav a kreovanie profesie - sociálny pedagóg v rôznych sférach edukačnej praxe (profesia školského/poradenského sociálneho pedagóga, člena multidisciplinárneho tímu, ako súčasť neziskovej organizácie, komunitného centra, transprofesie);
- Multidisciplinárna synergia, sociálno-výchovné intervencie v minulosti, súčasnosti a budúcnosti (konkrétne príklady dobrej praxe, spolupráca so sociálnym pedagógom v rámci podporného/inkluzívneho tímu, voľného času, náhradnej rodinnej starostlivosti, poradenstva, prevencie, prevýchovy).

Na konferencii vystúpili kolegyne a kolega z národných projektov „Štandardy“ aj „Usmerňovať pre prax“.

Mgr. Slávka Varšová z národného projektu „Usmerňovať pre prax“ vo svojej prezentácii predstavila špecifické postavenie sociálneho pedagóga v školskom podpornom tíme a jeho prínos pri riešení situácií s dôrazom na sociálny kontext života dieťaťa, prezentovala kvantitatívne ukazovatele vzdelávania „Koordinácia školských podporných tímov“ a pripravované odborné materiály pre členov ŠPT a pre vedenie škôl. Na záver prezentácie prebiehala diskusia ohľadom výziev v práci sociálneho pedagóga a praktických skúseností prítomných.

Téme štandardov odborných činností sa venoval aj **doc. Mgr. Stanislav Špánik PhD.** Predstavil kontext a aktuálne výzvy pre poradenský systém v školstve, vrátane rámcov pre pôsobnosť sociálnych pedagógov v poradenskom systéme z pohľadu platnej legislatívy a prebiehajúcich zmien v systéme. Priblížil štandardy odborných činností ako dôležitý oporný bod, ktorý tvoríme s cieľom posilniť záruku, že deti s rozmanitými potrebami a ich rodiny dostanú na celom Slovensku rovnako kvalitnú starostlivosť.

PhDr. Jana Koláčková, PhD. prezentovala príspevok s názvom: Podpora odborných činností sociálneho pedagóga v rôznych sférach edukačnej praxe. Príspevok prezentoval odborné výstupy Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie zamerané na podporu

práce sociálnych pedagógov v systéme poradenstva a prevencie v rámci Národného projektu - Štandardizáciou systému poradenstva a prevencie k inklúzii a úspešnosti na trhu práce.

V príspevku autorka predstavila Procesné štandardy a ďalšie nástroje pre sociálneho pedagóga, Manuál začínajúceho sociálneho pedagóga v škole, ktorý popisuje základné charakteristiky práce začínajúceho sociálneho pedagóga a taktiež možnosti kooperácie sociálneho pedagóga. Prezentovala tiež predbežné zistenia o úlohe sociálneho pedagóga pri desegregácii v prostredí školy, na základe čoho vzniká nový metodický materiál pre sociálnych pedagógov a členov školského podporného tímu.

Konferencia SOCEDU bola podporovaná subvenciou Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky v projekte KEPA č. 017TTU-4/2020 „Implementácia sociálnoprávných a socioterapeutických postupov do obsahu vysokoškolského vzdelávania v študijnom programe sociálna pedagogika a vychovávateľstvo“.

Plánovanými konferenčnými výstupmi sú **vedecký recenzovaný zborník a praktická príručka pre sociálnych pedagógov**. PhDr. Jana Koláčková, PhD. prispeje do zborníka ako autor príspevku za NP Štandardy v rámci podaktivity A2C.

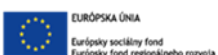
Tento projekt je financovaný zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

www.esf.gov.sk
www.minedu.sk

Tento projekt je financovaný zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

www.esf.gov.sk
www.minedu.sk

02 4342 0973

sekretariat@vudpap.sk

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Cyprichova 42, 831 53 Bratislava

Nahliadnite do úseku nášho výskumu...

K mesiacu oslavy farebnosti, inakosti, pomoci

V príspevku z výskumu sa naša kolegyňa Nikoleta Kuglerová bude venovať trošku bližšie LGBT+ komunite, nakoľko sa mesiac jún označuje ako PRIDE month, „tzv. mesiac PRIDE osláv“, resp. osláv sexuálnej, romantickej a rodovej inakosti. Zároveň je potrebné poukázať aj na problémy a nerovnováhu, ktorej komunita a osoby v nej čelia, často už od veľmi skorého veku.

Ak sa zhovárame o LGBT+ osobách, hovoríme o lesbách, gejoch, bisexuálnych, transrodových, intersexuálnych, queer osobách a všetkých ďalších osobách, ktoré sa identifikujú sexuálne, romanticky alebo rodovo odlišne od heteronormatívnej spoločnosti, teda cisrodových heterosexuálnych osôb. Pod zastrešujúci pojem „queer“ (po slovensky kvír) teda patria aj aromantické osoby, ktoré neprežívajú romantickú príťažlivosť k druhým osobám, nebinárne osoby, ktoré sa neidentifikujú na binárnom spektre prežívania rodu, či osoby žijúce v konsenzuálnej nemonogamii, keďže aj naša vzťahovosť k druhým sa môže odkláňať od normatívu spoločnosti, ktorým je krátkodobá monogamia.

Osoby, ktoré sa identifikujú alebo prejavujú ako LGBT+, čelia v našej spoločnosti, často už od detského veku stigmatizácii, diskriminácii, odsudzovaniu a predsudkom. V škole sú deti často šikanované, v porovnaní s majoritnou spoločnosťou omnoho častejšie (nielen deti, ale aj dospievajúce a dospelé osoby) trpia úzkosťami, depresiami, poruchami príjmu potravy, zažívajú násilie a odmietanie vo svojich rodinách a domácnostiach. To vo viacerých prípadoch vedie k domácej násilii či zanedbávaniu dieťaťa, zamedzovaniu jeho prejavu a autentickejšiemu. Deti nenachádzajú bezpečnejšie prostredie ani v školách, či už v triedach alebo v rámci prístupu školy. Zažívajú šika-

novanie - v školách či na internete, nielen zo strany rovesníkov a rovesníčok, ale aj odmietanie zo strany učiteľov a učiteľiek. V dôsledku toho môže dieťa dosahovať horšie výkony v škole, mať problémy so sústredením sa, nebude sa chcieť socializovať. Okrem toho školy iba málokedy poskytujú také vzdelávanie, ktoré reprezentuje aj iné ako heteronormatívne vzory, teda dieťa sa neučí nič z toho, čo v rámci svojej identity prežíva. Nemá pocit, žeby niekam patrilo, formovanie identity a vzťahov je náročnejšie, dieťa a mladistvé osoby vo väčšej miere prežívajú pocit osamelosti a neporozumenia. Podľa výskumov nad samovraždou už premýšľalo približne 52% transrodových a nebinárnych mladých ľudí v USA a 47% transrodových ľudí v Brazílii, pričom sa o samovraždu pokúsilo 20% transrodových a nebinárnych mladých v USA a 27% transrodových ľudí v Brazílii. Ľudia z LGBT+ komunity majú tendenciu inklinovať k rizikovým formám správania, závislostiam, užívaniu drog a sebaubližovaniu. Zároveň vo významnej miere častejšie zažívajú psychické a psychologické problémy.

LGBT+ komunita vo svete čelí násilii a odmietaniu. Podľa TDoR (Transgender Day of Remembrance) 2021 za posledných 12 mesiacov bolo zabitých 375 transrodových ľudí vo svete, aj z dôvodu ich rodovej identity. V roku 2018 vznikol na Slovensku prvý festival transrodovej kultúry Svet podľa Gabriela, ako spomienka na transrodového chlapca, Gabriela Švábenského, ktorý 5. marca 2018, ešte pred dovŕšením 20 rokov spáchal samovraždu. Napriek podpore svojej rodiny zažíval v škole a naprieč rovesníkmi a rovesníčkami odmietanie a nepochopenie, ktoré mu spôsobovalo náročné prežívanie a suicidálne správanie. Pred rokom, v júli skupina 18-ročných chlapcov fyzicky napadla z dôvodu homofóbie skupinu gejev v parku. 25. júna mal prebiehať v Osle výročný PRIDE pochod, avšak v rovnaký deň krátko po polnoci v jednom z oslovských queer barov zabil muž - strelec 2 ľudí a ďalších

8 vážne zranil. Polícia označila tento útok za prejav terorizmu a PRIDE v Osle zrušili. Okrem toho je naprieč komunitou vyššia miera nezamestnanosti, chudoby, práce v sex biznise. Z dôvodu odmietania v rodine sa queer osoby, v najväčšej miere transrodové osoby, dostávajú na ulicu a dlhodobo čelia bezdomovectvu.

V rámci sociálno-psychologického výskumu sa dlhšiu dobu v kontexte LGBT+ komunity venuje vedecká obec z pohľadu intersekcionality aj oblasti minoritného stresu a tzv. dvojitej stigmatizácii. Tá sa týka ľudí, ktorí okrem toho, že sa identifikujú ako queer, prežívajú aj ďalšie formy stigmatizácie, napríklad z dôvodu ich rasovej príslušnosti k minorite. V zahraničí sa téma rieši hlavne naprieč BIPOC (Black, Indigenous, and people of color) ľuďmi, a na Slovensku potrebujeme hovoriť o LGBT+ Rómoch a Rómkach, ktorí prežívajú viacnásobnú diskrimináciu (na Slovensku a v Čechách sa tejto téme venuje organizácia Ara Art). Téma intersekcionality je dôležitá naprieč LGBT+ komunitou a ľuďmi na úteku, aj v prepojení na aktuálnu situáciu vojny na Ukrajine, nakoľko queer deti, mládež a dospelé osoby sú ohrozenejšie skupiny v rámci vojny, hlavne osoby v procese tranzície. Sexuálna a vzťahová výchova by mala byť prispôbená aj potrebám LGBT+ osôb, pričom dlhodobo stagnuje zdravotná starostlivosť a prevencia, ako aj ochrana reprodukčných práv komunity.

Výskumy v téme transrodovosti za posledné roky začali skúmať aj možný vzťah medzi neurodivergentnými deťmi, najmä s autistickým spektrom a transrodovými a rodovo nekonformnými deťmi. Ako výsledky nasvedčujú, v porovnaní v cisrodovými deťmi sa u transrodových a rodovo nekonformných detí vo vyššej miere prejavuje neurodivergentné prežívanie a vice versa. Nie je to však

vzťah kauzality, teda príčiny, prečo autizmus alebo transrodová identita vzniká, iba preukázanie vzájomných vzťahov týchto premenných, teda korelácie.

Venovať sa téme LGBT+ komunity, ich prežívaniu a podpore naprieč deťmi a dospelávajúcimi dokáže prispievať k zlepšeniu duševnej pohody a rovnováhy naprieč komunitou, zníženiu suicidality, depresí, úzkostí, ako aj rizikového správania. Ako výskumy ukazujú, zakomponovanie témy rodovej a sexuálnej diverzity do školského prostredia zvyšuje pozitívne prežívanie dieťaťa v škole a vyššiu úroveň sebahodnoty.

Zdravotná starostlivosť, aj v kontexte diagnostiky psychických a psychologických problémov (napr. autizmus, úzkosti, poruchy príjmu potravy), vychýlení a psychoterapeutickou podporou, ktorá využíva vedomosti a záujem o LGBT+ osoby, je pre samotnú komunitu a duševnú pohodu osôb priam nevyhnutná. Zároveň je potrebná aj snaha o znižovanie predsudkov, diskriminácie a negatívnych stereotypov.

Ak by ste mali záujem zistiť o tejto téme viac, odporúčame dokument *Gender Revolution: A Journey with Katie Couric* od National Geographic z roku 2017, alebo na vysvetlenie a pochopenie rôznych spektier queer identity tzv. *The Genderbread Person*.

Pozrite si zozrihy z našich
webinárov

Manuál začínajúceho
liečebného pedagóga v škole

Webinár predstavuje novovzniknutý manuál o práci liečebných pedagógov v školských podporných tímoch v základných školách. Autorky vysvetľujú proces vzniku manuálu a ponúkajú náhľad do jeho obsahu. Cieľom manuálu je podporiť začínajúcich liečebných pedagógov v školstve, predstaviť profesijný štandard liečebného pedagóga a priblížiť profesiu ostatným odborníkom. Súčasťou webinára boli aj praktické príklady liečebnopedagogických terapií a cvičení, ktoré môžu účastníkov inšpirovať pri príprave podporných a intervenčných programov pre žiakov. Webinár je určený pre liečebných pedagógov, psychológov, špeciálnych pedagógov, sociálnych pedagógov, iných odborných zamestnancov a širšiu verejnosť, ktorú zaujíma podpora celostného vývinu všetkých detí v škole a praktická realizácia inkluzívneho vzdelávania.

Ak ste sa na webinár nestihli prihlásiť, zozrih si môžete [pozrieť TU](#).

Šikanovanie - prevencia
a intervencia z pohľadu
školského podporného tímu

Školské podporné tímy sú pri prevencii a riešení šikanovania v školách kľúčovými partnermi, ktorí môžu napomôcť k včasnému odhaľovaniu signálov rovesníckeho násillia. Školský podporný tím svojimi aktivitami tvorí bezpečnú kultúru školy, dáva žiakom a pedagógom podporu pri riešení prípadov šikanovania a zefektívňuje prácu s obeťami, agresormi aj publikom, ktoré bolo svedkom šikanovania. Cieľom včasnej intervencie pri signáloch šikanovania je eliminácia traumatizácie obetí šikanovania, včasná práca s agresorom šikanovania a odstraňovanie patologických prvkov v skupinovej dynamike kolektívov, s cieľom predchádzať vzniku šikanovania.

Zozrih z webinára si môžete [pozrieť TU](#).

VYPOČUJTE SI PODCASTY — NAHLAS O DEŤOCH

Skúsenosti s alkoholom majú už malé deti - čo s tým?

Už jedenásťročné deti majú skúsenosti s alkoholom „Zážitok opitosti aspoň raz za posledný mesiac priznali v prieskume dve percentá 11-ročných detí,“ hovorí psychologička Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie Jarmila Zsírosová. Podľa nej nepriamu skúsenosť s alkoholom evidujeme však už aj u predškolákov. „Je preto dôležité, aby sme s deťmi o alkohole hovorili. Deti však treba počúvať a nebyť hneď kritickým a defenzívnym. Neodporúčajú sa prednášky a poučovanie spojené s moralizovaním, ale otvorený rozhovor, s priestorom na kladenie otázok a diskusiu,“ hovorí Zsírosová [v podcaste Nahlas o deťoch](#).

Artefiletika - môže pomôcť aj môjmu dieťaťu?

Nemá vaše dieťa rado výtvarnú výchovu? Artefiletika by ho mohla zaujať. Čím sa odlišuje od arteterapie a ako môže maľovanie či kreslenie našim deťom pomôcť? Aj to sa dozvieme z nášho [podcastu Nahlas o deťoch](#) s liečebnou pedagogičkou a arte psychoterapeutkou Mgr. Zuzanou Krnáčovou, MA, PhD.

Vyberáme letný detský tábor - 1. časť

Premýšľate nad tým, že svoje dieťa dáte do tábora? [V podcaste](#) vám povieme o tom, ktoré tábory rozhodne nie sú vhodné a čo treba zohľadniť, ak chcete vybrať ten najlepší. Radí psychologička Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie PhDr. Eva Smiková, PhD.

Vyberáme letný detský tábor - 2. časť

V podcaste budeme hovoriť o tom, ako zabrániť detskej táborovej šikane a pozrieme sa aj na denné tábory. Radí psychologička Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie PhDr. Eva Smiková, PhD.

Tento projekt je financovaný zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

www.esf.gov.sk
www.minedu.sk

02 4342 0973

sekretariat@vudpap.sk

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Cyprichova 42, 831 53 Bratislava

Využitie kresby rodiny v poručníckych sporoch

V podcaste zameriame našu pozornosť na využitie kresby rodiny v poručníckych sporoch. Našou hostkou je psychologička Jarmila Zsírosová, ktorá nám vysvetlí, v čom spočíva rozdiel medzi kresbou rodiny a kresbou začarovanej rodiny. V podcaste si môžete vypočuť aj odpovede na to, ako sa využíva kresba rodiny v súdnoznaleckom posudzovaní, či príklady konkrétnych kauzistik v kontexte rodičovskej kontroly prístupu a ich prejavov v kresbe.

Využitie artefiletiky v školskom prostredí

V podcaste uzavrieme sériu podcastov zaoberajúcich sa kresbovými technikami. Našou hostkou je liečebná pedagogička a artepšychoterapeutka Zuzana Krnáčová, ktorá nám priblíži tému artefiletiky a jej využitie v školskom prostredí. Dozviete sa, prečo artefiletika nie je vhodným diagnostickým nástrojom, a naopak, v čom môže byť pre odborných a pedagogických zamestnancov užitočná. Hostka Zuzana Krnáčová aktuálne pracuje vo VÚDPaP-e ako interná expertka v tíme „[Štandardy](#)“.

Výskum vo VÚDPaP-e

V podcaste si predstavíme výskumné úlohy, ktorým sa venujú výskumní pracovníci VÚDPaP-u. Našou hostkou je psychologička Alena Kopányiová, ktorá nám priblíži empirické štúdie, realizované v rámci výskumnej úlohy Vplyv ranej starostlivosti na vybrané vývinové ukazovatele u detí z marginalizovaných rómskych komún, a tiež v rámci výskumnej úlohy Psychosociálny obraz detí a mládeže v oblasti duševného zdravia, drogovej prevencie, šikany/kyberšikany a prevencie radikalizmu. Zameriame sa aj na výzvy, ktoré výskumníkov VÚDPaP-u čakajú. Psychologička Alena Kopányiová pôsobí vo VÚDPaP-e viac ako 20 rokov a aktuálne vedie Úsek výskumu a metodického usmerňovania.

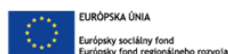
Metodika CHITT

Hostami [podcastu](#) sú špeciálny pedagóg Martin Kmeť a psychológ Vladimír Dočkal, ktorí nám priblížia skríningový test CHITT, zameraný na čitateľskú spôsobilosť v slovenskom jazyku. Témou nadviažeme na podcast, v ktorom sme upriamili svoju pozornosť na výskumné úlohy, realizované Výskumným ústavom detskej psychológie a patopsychológie. Špeciálny pedagóg Martin Kmeť okrem výskumu detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami poskytuje špeciálnopedagogickú starostlivosť v rámci Detského centra VÚDPaP-u. Psychológ Vladimír Dočkal pôsobiaci vo VÚDPaP-e od roku 1971 sa aktuálne, mimo iného, zaoberá aj psychologickými aspektmi vzdelávania detí rôznych minoritných skupín a ich inklúziou.

**USMERŇOVAŤ
PRE PRAX**

Tento projekt je financovaný zo zdrojov Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

www.esf.gov.sk
www.minedu.sk

02 4342 0973

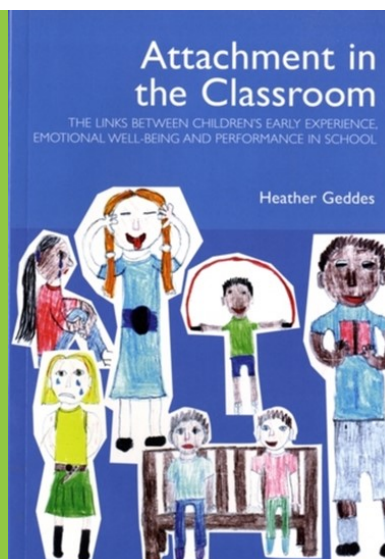
sekretariat@vudpap.sk

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Cyprichova 42, 831 53 Bratislava

Zaujalo nás...

Publikácia
„Vzťahová väzba
v školskej triede“

Naša kolegyňa Š. Hrivňáková by vám rada dala do pozornosti publikáciu „Attachment in the Classroom“ (Vzťahová väzba v školskej triede), ktorú od roku 2006 vydáva Londýnske vydavateľstvo Worth Publishing. Jej autorka H. Geddes pracuje ako edukačná terapeutka (*pozn. autorky: edukačná terapia u nás neexistuje, vzdialene ide o špeciálneho pedagóga s terapeutickými prvkami v jeho práci, resp. o MDS v línii - OZ poradenského centra - OZ a PZ školy*), psychoterapeutka, superviduje a vzdeláva učiteľov. Pracuje vo Vzdelávacom centre edukačnej terapie v Caspari Foundation (Nadácia Caspari) v Londýne. Pôvodne pracovala ako učiteľka a sociálna pracovníčka pre adolescentov v riziku, čo ju priviedlo k výcviku edukačnej terapie. Vo výskume sa zamerala na vzťah medzi ranou vzťahovou väzbou a špecifickými vzorcami správania žiakov v školskej triede voči učiteľovi a v prístupe k učeniu.

Táto rozsahom skôr útlá publikácia, ktorá vyšla doposiaľ už v šiestich vydaniach, môže poslúžiť ako dobrý praktický zdroj konkrétnej multidisciplinárnej až transdisciplinárnej spolupráce odborných a pedagogických zamestnancov. Odborní zamestnanci, najmä v poradenských centrách, ktorí sa téme vzťahovej väzby venujú odbornejšie, môžu podporiť učiteľov v nazeraní do niektorých situácií žiakov v riziku s emocionálnymi, sociálnymi ťažkosťami a problémovým správaním, nedosahujúcich požadovanú školskú úspešnosť. Ak sa žiaci s ťažkosťami

ocitnú v školskej triede, má to negatívne dôsledky pre samotných žiakov: školský neúspech ich vedie k ešte väčšiemu vyhýbavému správaniu a demotivácii k učeniu, osobnej nespokojnosti a kvôli provokatívnemu, deviantnému správaniu k sociálnemu vylúčeniu; pre učiteľov: ich pedagogické schopnosti na riešenie takýchto situácií často nestačia, začnú o sebe pochybovať, sú vystresovaní a nadmerne unavení, začnú deti represívne kontrolovať, alebo ponížovať; pre rodiny: sťažnosti učiteľov na správanie detí a nedostatočný prospech vyvolávajú v nich pocity bezmocnosti; a celkovo pre spoločnosť: zvýšené finančné náklady na terapie a neskôr aj sociálnu záťaž z neuplatnenia sa mladých ľudí vo svete práce a v živote.

Vzťahová väzba v školskej triede vychádza zo psychoanalytickej perspektívy a prístupu edukačnej terapeutickú praxe, v ktorej ide o lepšie pochopenie správania sa žiakov. Od učiteľov sa však neočakáva, že budú terapeutmi, no môžu pôsobiť terapeuticky, s podporou odborných zamestnancov, väčším porozumením ťažkostiam a predchádzajúcim negatívnym skúsenostiam žiaka. Autorka zdôrazňuje, že jej prvorado nejde o metodiku „čo robiť“, ale skôr o podporu učiteľov v tom, „ako rozmyšľať o probléme“ na dosiahnutie lepších výsledkov, alebo jednoducho o zmenu reaktívneho na reflektívny prístup učiteľa. Základným predpokladom je, že každé správanie má svoj význam, či už ide o provokatívne, reaktívne sprá-

vanie alebo prílišnú ustráchanosť s vyhýbavým správaním. Za posledných štyridsať rokov sa teória vzťahovej väzby od deprivácie materskej starostlivosti ako primárnej väzby posunula aj na ďalšie osoby v živote dieťaťa a objavili sa výskumy o úlohe učiteľa ako sekundárnej vzťahovej osoby, s možnosťami korekcie primárnej vzťahovej väzby, ak nebola bezpečne vytvorená. Kvalita vzťahu učiteľ – žiak ovplyvňuje emocionálne a profesionálne aj učiteľa, keď svojimi intervenciami dokáže zaujať a motivovať žiaka pre učenie.

Lepšie porozumenie správaniu a skúsenostiam žiakov vedie k účinnejším intervenciám učiteľa a okrem vzťahu učiteľ – žiak, autorka uvádza aj ďalšiu dôležitú dimenziu, neodmysliteľnú v práci učiteľa v školskej triede – učebný obsah. Štruktúra takzvaného učebného trojuholníka, troch zložiek: žiak, učiteľ a učebný ob-

sah umožňuje voľbu intervencií, ktoré sa okrem bezpečnej vzťahovej väzby učiteľ – žiak, priamo týkajú aj štruktúrovania učebného obsahu vzhľadom na žiakov s nevytvorenou alebo slabou vytvorenou bezpečnou primárnou vzťahovou väzbou, ktorí sa ocitli v školskej triede. Konkrétne príklady uvádzané v publikácii sú aj pre nás inšpiráciou spracovať ďalšie multidisciplinárne ladené stratégie a hľadanie ciest, ako môže VÚDPaP podporiť poradenské centrá v práci primárnej prevencie alebo v rámci legislatívne požadovanej podpory na prvom a druhom stupni úrovni podpory.

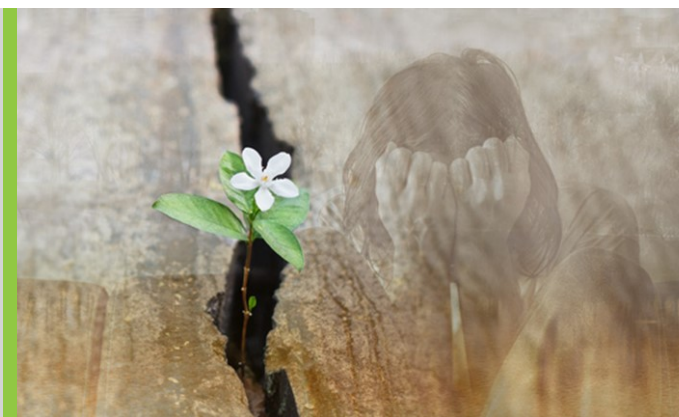
Knihu [nájdete TU](#).

IUVENTA - Slovenský inštitút mládeže prináša novú príručku „Zapoj sa do inklúzie,“ ktorá bude skvelým nástrojom pre všetkých pracovníkov s mládežou alebo organizácie, ktoré implementujú európske projekty a majú len málo, alebo žiadne skúsenosti s plánovaním inkluzívnych projektov pre mládež so zdravotným znevýhodnením. Čo v nej nájdete? Stručný prehľad praktických rád na prípravu, implementáciu a následné kroky pri krátkodobých inkluzívnych aktivitách v programoch Erasmus+ pre oblasť mládeže a Európsky zbor solidarity. Príručku si môžete [stiahnuť TU](#).

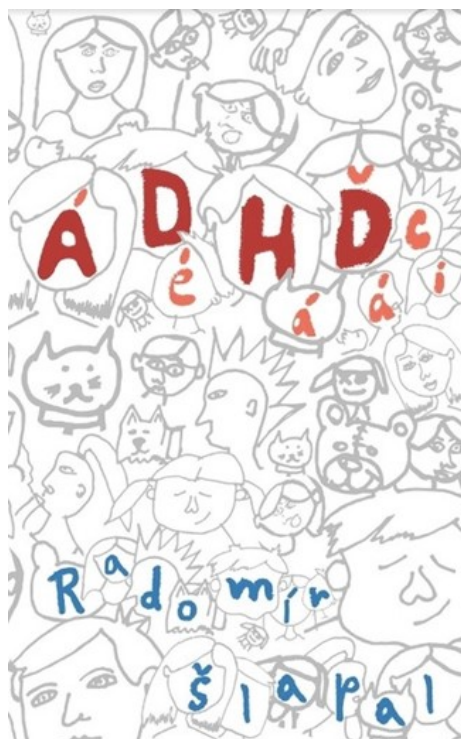
Webináre na tému
„Vojna - psychologické zručnosti
na prežitie a zvládanie
traumatických udalostí:
Podpora dospeljej populácie
v čase vojny“

ISSUP - Medzinárodná spoločnosť prevencie užívania nelegálnych látok realizovala odborné webináre k téme traumy. K dispozícii je séria webinárov, ktorými vás prevedú americké klinické psychologičky. Webináre sú v ukrajinskom a anglickom jazyku. [Nájdete ich TU](#).

Knižné novinky

ÁDéHáĎáci

Autor: Radomír Šlapal
Facta Medica, 2022

Publikáciu pripravil brnenský detský neurológ doc. MUDr. Radomír Šlapal, CSc., ktorý sa detským neurovývojovým poruchám venuje viac ako 35 rokov, z toho už 17 rokov vo svojej privatej praxi. Knižka ľahko a s láskavým nadhľadom na príkladoch zoznamuje potenciálnych čitateľov, predovšetkým rodičov, starých rodičov, pedagógov, psychológov, ale vlastne všetkých, ktorí prichádzajú s touto poruchou do styku, s diagnostikou, možnosťami liečby i prognózou poruchy pozornosti s hyperaktivitou, ktorá je v súčasnosti pomerne rozšírenou psycho-sociálnou poruchou. Snahou autora tejto novej publikácie je na základe vlastných overených postupov a skúseností pomôcť správne pochopiť a uchopiť stav mysle ÁDéHáĎáka a naznačiť, ako mu uľahčiť cestu životom aj s jeho handicapom.

Pedagogicko-psychologické aspekty expresívnych terapií u jedinců se speciálními vzdělávacími potřebami

Autori: Petra Potměšilová a kol.
Univerzita Palackého v Olomouci, 2022

Kolektívna monografia prináša špeciálno-pedagogický pohľad na vybrané expresívne terapie. Úvodná kapitola tvorí teoretický popis expresívnych terapií a ich súčasný stav v Českej republike a na Slovensku. Na ňu potom nadväzujú praktické kapitoly, v ktorých sú rozoberané jednotlivé expresívne terapie. Ako prvá je uvedená najstaršia terapia, ktorá pracuje s vizuálnym umením (arteterapia), ďalej potom terapie, ktoré vychádzajú z prirodzenej detskej činnosti - hry (metóda práce v hlinenom poli, herná terapia) a terapie, ktoré pracujú s písaným príbehom (dramaterapia, tvorivé písanie). V každej kapitole sú najskôr uvedené teoretické východiská jednotlivých terapií, následne príklady z praxe a kazuistika. Kapitoly sú doplnené aj o konkrétne výskumné aktivity.

Sledujte nás.

02 4342 0973

sekretariat@vudpap.sk

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie
Cyprichova 42, 831 53 Bratislava